Kuntaliitto
Kommunförbundet

Liikunta ja nuorisotyö tulevaisuuden kunnassa

2020

SoTe & maakunta

Kari Sjöholm 21.9.2017

Historian lyhyt oppimäärä…

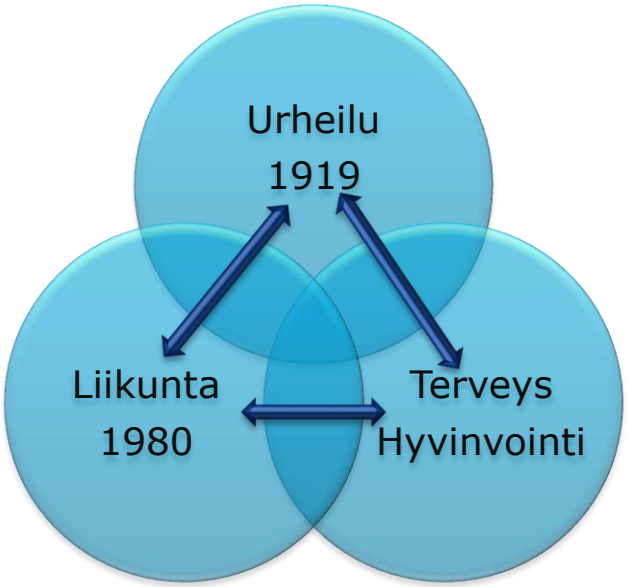

Alkoholi-, tupakka- ja huumehaitat

Alkoholin aiheuttamia maksasairauskuolemia on yli 100 % enemmän kuin 20 vuotta sitten. Alkoholiriippuvaisten työkyvyttömyysriski 4-kertainen.

Tupakka aiheuttaa joka kolmannen syöpäsairauden. Syntyneistä lapsista 15 % on altistunut äidin tupakoinnille raskausaikana.

EPT

Vuosittain arviolta 1 000–1200 uutta C-hepatiittitapausta, joista valtaosa suonensisäisillä **huumeidenkäyttäjillä.**

Oma tai läheisen **rahapeliongelma** koskettaa useita satoja tuhansia suomalaisia vuosittain.

➔Yhteensä 4,2 miljardia euroa kuluja
➔Yhteiskunnalle vuosittain

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Liikunnan puutteen hinta terveydenhuollon kokonaismenoista?

Mitä tarkoittaa rahassa paikallaanolo + liikunnan puute, terveydenhuollon kulut + tuottavuuskustannukset:

Vähintään 4 miljardia vuodessa.

Alkoholi → **Yli 8 000 000 000 euroa**

Tommi Vasankari Savonlinna 25.4.2017
Jaana Markkula/THL Turku 29.8.2017

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Mitä tehdä, ketä tukea?

1. Yleinen LiNun edistäminen; kävely- ja pyörätiet, nuorisotilat, lähiliikuntapaikat, nuorten työpajat, ulkoilu, kansalaistoiminnan tuki, etsivä nuorisotyö jne.

2. Kohdennettu toiminta;

- Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret
- Ikääntyneet, kaatumisrikissä olevat
- Suurentuneen diabetesriskin omaavat
- Työuran loppuvaihetta lähestyvät
- Kroonisen alaselkäkivun omaavat
- Alkoholin/tupakan suurkuluttajat
- Huumenuoret jne. jne.

Vasankari/Sjöholm Savonlinna 25.4.2017

Kunnan nuoriso- ja liikuntatoimen suhteellinen ulottuvuus on pienentynyt

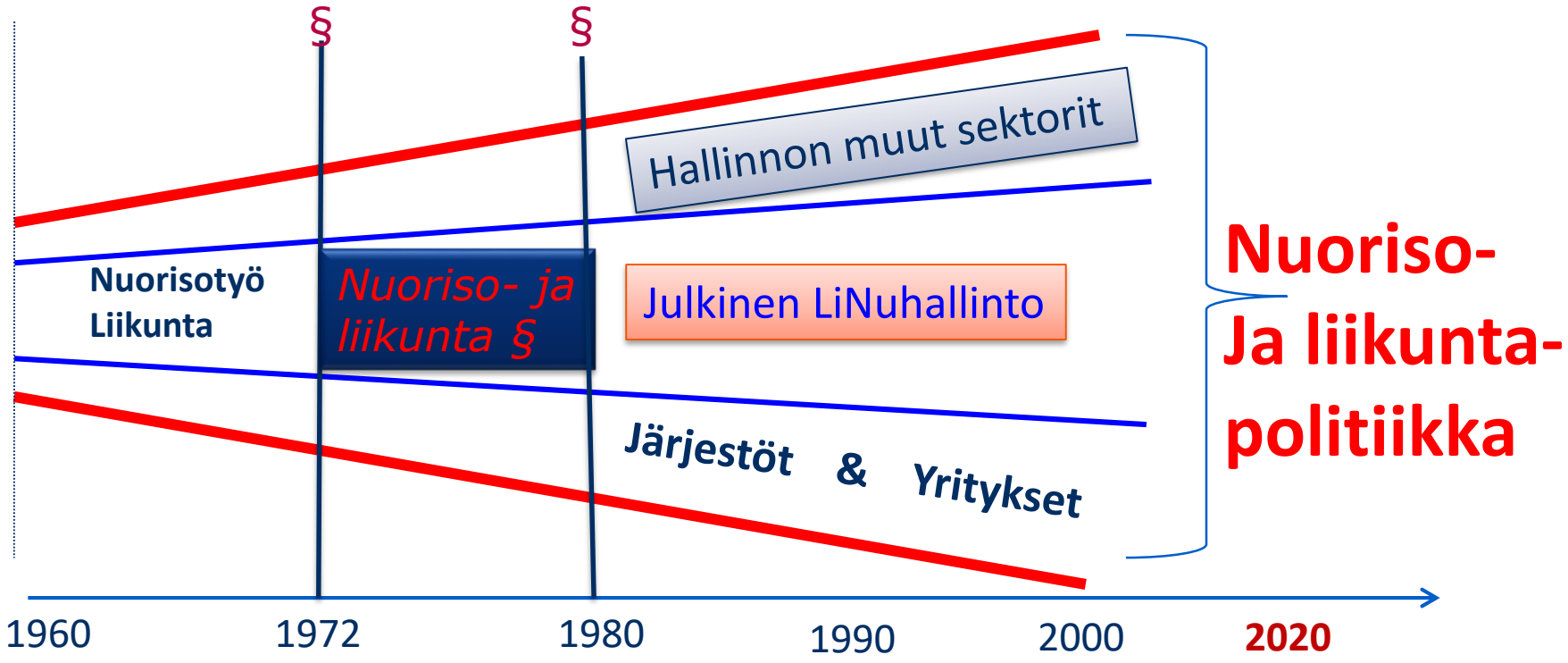

”Samalla maalilla maalataan suurempaa seinää. On selvää, että maalipinta ohenee.”

Saatavuus ja saavutettavuus palveluissa?

Mahdollisuuksia?

Tulevaisuuden sivistyskunta ainutkertainen mahdollisuus

Hyvinvoinnin edistäminen

Monialainen yhteistyö

Verkostot & Kumppanuudet

Suomessa on 310 kuntaa

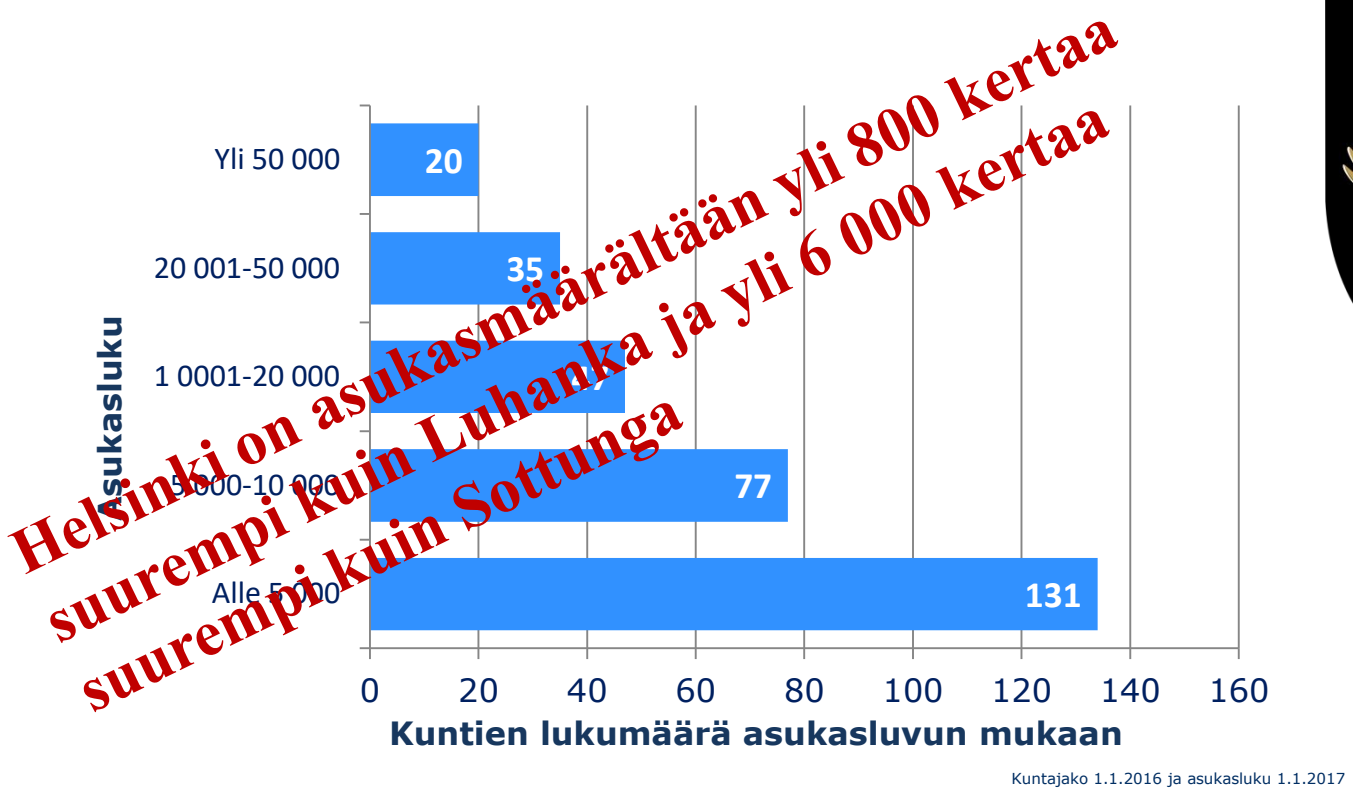

Kuntajako 1.1.2016 ja asukasluku 1.1.2017

2006; 431kuntaa

2 500 kertaa Kauniainen

18 maakuntaa ja viisi yhteistyöaluetta

Jokainen maakunta joutuu tekemään yhteistyösopimuksen sellaisen maakunnan kanssa, jossa on yliopistosairaala. Viisi yhteistyöaluetta muodostettaneen yliopistosairaaloiden ympärille todennäköisesti suunnilleen nykyisten erityisvastuualueiden (erva) rajojen mukaan joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta.

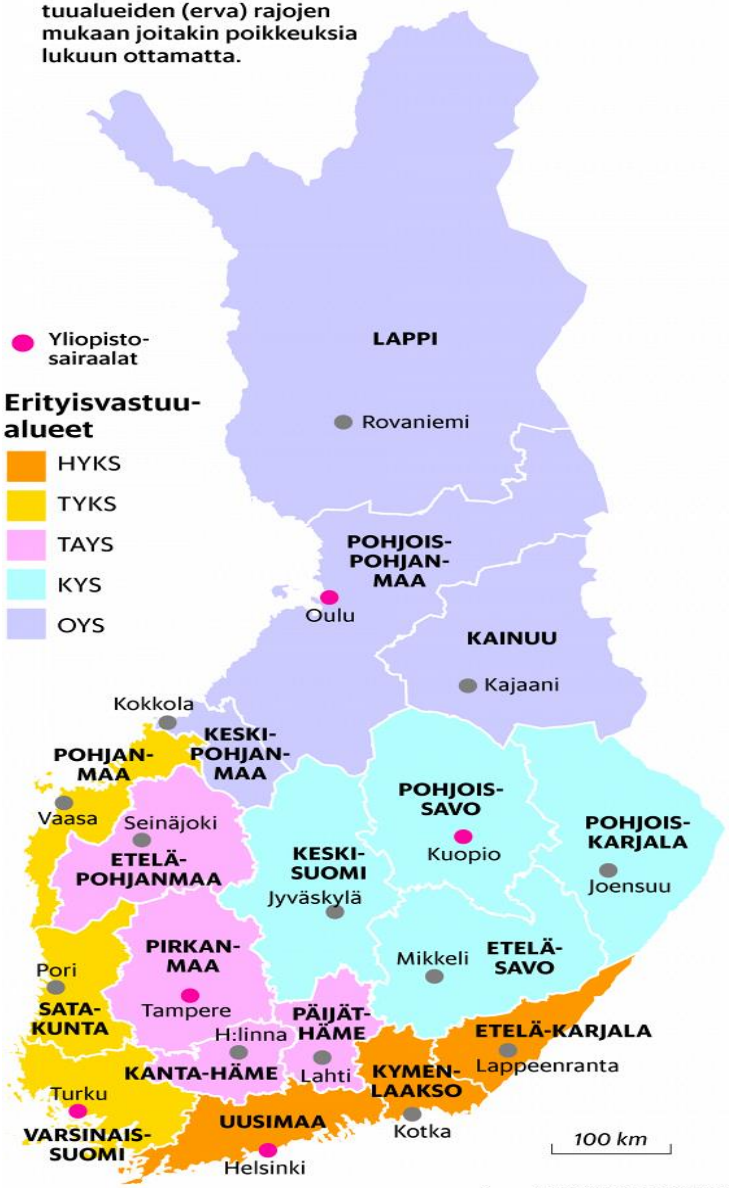

*) Sote-uudistus ei koske Ahvenanmaata

Koonnut: JAANA SAVOLAINEN / HS
Grafiikka: JUKKA HIMANEN / HS
Lähteet: Maanmittauslaitos, Tilastokeskus, Kunnat.net, Kuntaliitto

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Keskeiset reunaehdot

- Sote- ja maakuntauudistus toteutetaan
- ***Ei rajoittamatonta, yleistä toimivaltaa***
- ***Ei verotusoikeutta tässä vaiheessa***
- ***Ei ole kuntien yhteistoimintamuoto***
- ***Ei ole kuntien yläpuolella, vaan hoitaa***
- ***Sille laissa annetut tehtävät***
- ***On vahvassa valtionohjauksessa…***

SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUKSEN VALMISTELU JA TOTEUTUS

JATKOPROSESSI, VOIMAANTULO 1.1.2020

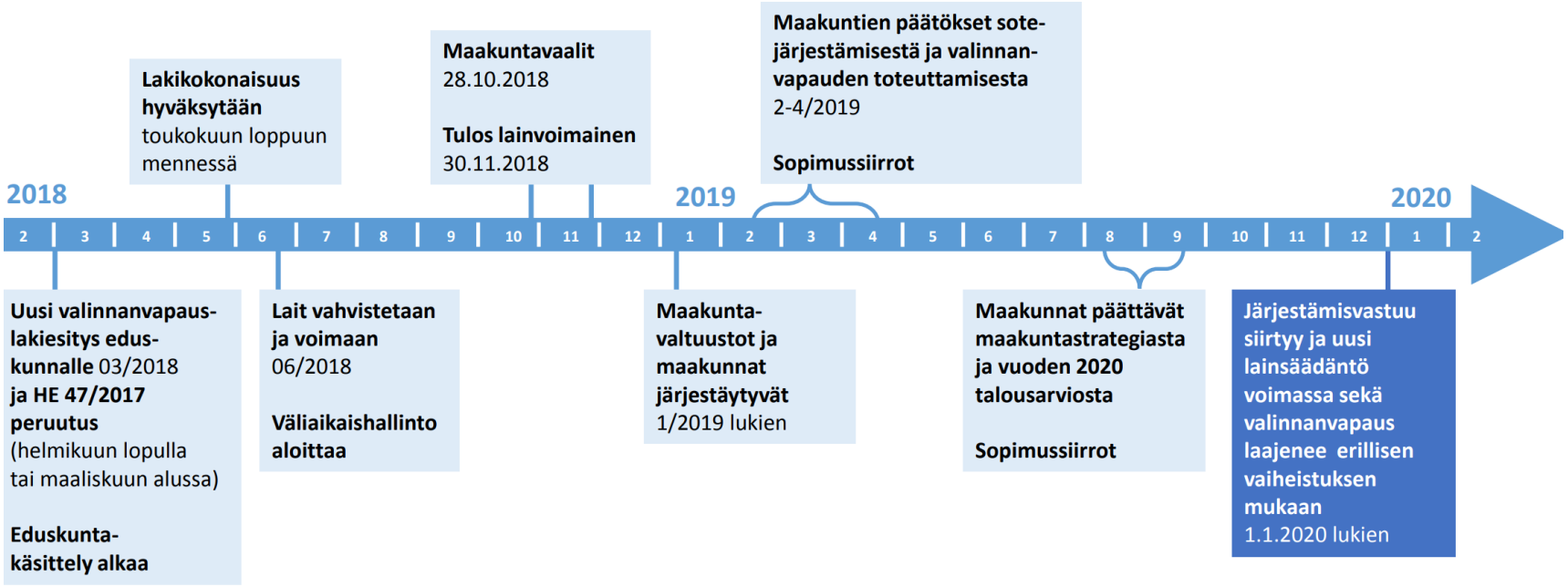

Kuntien, maakuntien ja valtion välinen työnjako

KUNTA

- Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen
- Elinvoiman edistäminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Opetus- ja kulttuuri
- ***Liikunta ja nuorisotyö***
- Tekniset palvelut
- Yleisen toimialan palvelut
- Muut palvelut

MAAKUNTA

- Alueellinen demokratia, osallistuminen ja vaikuttaminen
- Integroidut sosiaali- ja terveyspalvelut
- Palo- ja pelastustoimi
- Maakuntaliitot
- Pääosa ELY-keskusten tehtävistä
- Ympäristöterveydenhuolto
- ***Elinvoiman, kulttuurin ja liikunnan edistäminen***
- ***Nuorisovaltuustot***

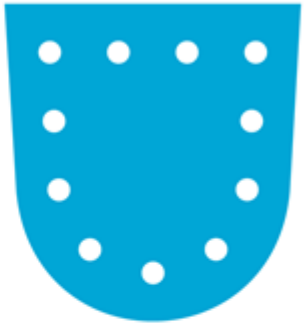

VALTIO

- Aluehallintovirasto ja alueelliset toimipisteet
- ***Liikunta- ja nuoriso avustukset ja hankkeet kuten Liikkuva koulu jne.***
- Poliisi ja Tulli
- Oikeuslaitos
- Verotoimistot
- Kela
- jne.

Eri toimijoiden sitoutuminen terveysliikuntaan

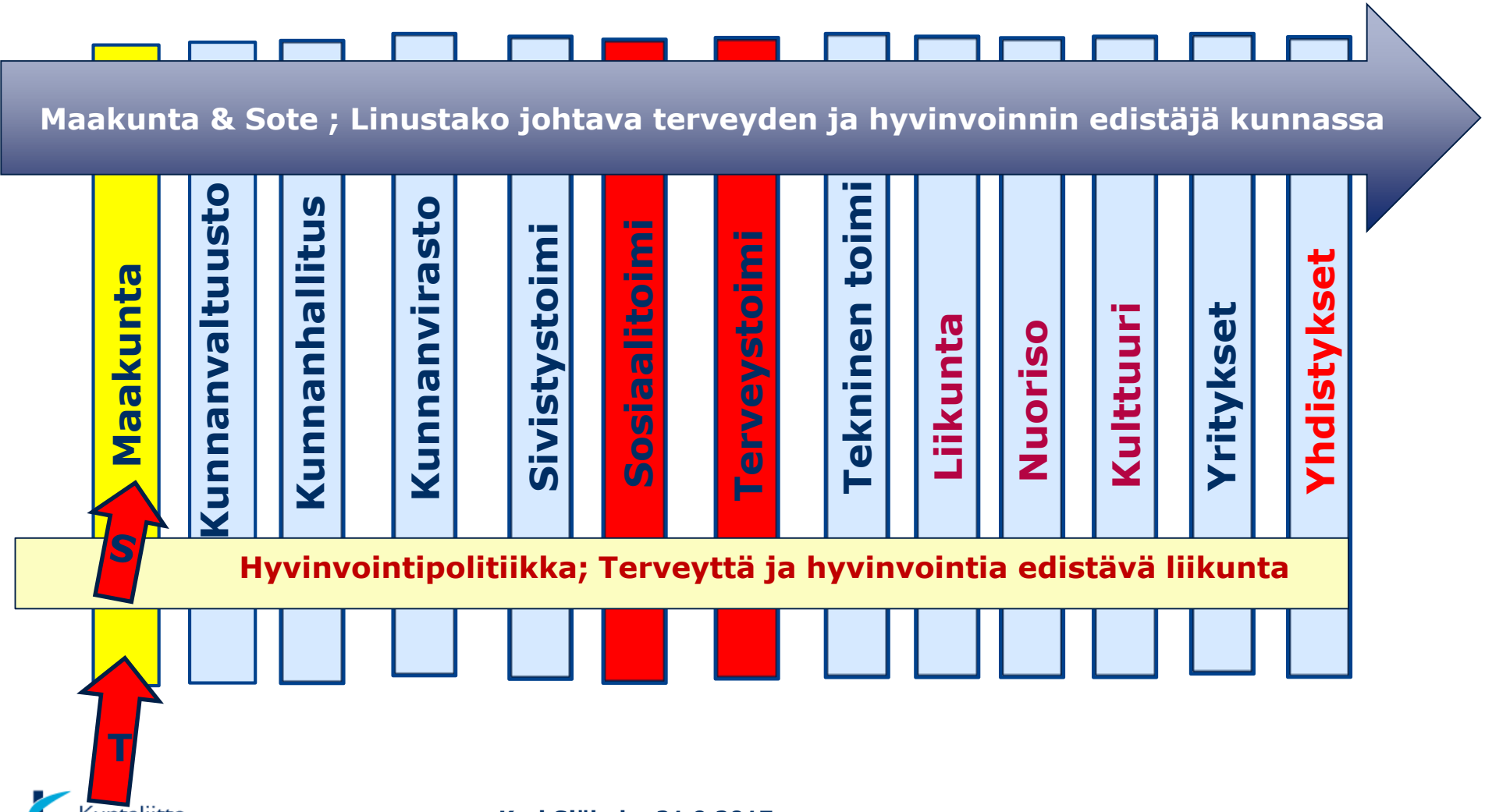

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Kari Sjöholm 21.9.2017

Mitä kunta tekee tulevaisuudessa?

Osaamisen ja kulttuurin edistäminen

- Varhaiskasvatus
- Esi- ja perusopetus
- Lukiokoulutus
- Ammatillinen koulutus
- Vapaa sivistystyö
- Taide- ja kulttuuripalvelut
- Kirjastopalvelut
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut

Kunnan elinvoiman edistäminen

- Paikkakunnan vetovoimaisuus
- Vaikeasti työllistyvien tuki: etsivä nuorisotyö, työpajat, työttömyyden pitkittymisen ehkäisy, kaupunginosatyö, kotouttaminen
- Elinkeinopolitiikka: yritysneuvonta, kehittämishankkeet, yritystontit, alueen markkinointi, avoin data

Kuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen

Elinympäristön kehittäminen

- Maapolitiikka
- Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- Liikenne, joukkoliikenne,
- Tieverkkojen rakentaminen ja ylläpito
- Vesihuolto
- Jätehuolto
- Energiantuotanto ja -jakelu
- Rakennusvalvonta
- Asuntotoimi

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

- Monipuoliset osallistumismahdollisuudet
- Paikallinen yhteisöllisyys
- Viestintä ja vuorovaikutus
- Vaalit ja edustuksellinen demokratia
- Kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet
- Asukkaiden omaehtoinen toiminta

Yhdyspintapalvelut

1. **Miten sovitaan yhteiset tavoitteet?**
2. **Miten järjestetään monitoimijaiset yhteistyösuhteet, vuorovaikutteiset käytännöt ja toimintatavat?**
3. **Mitä sopimuksia tarvitaan?**

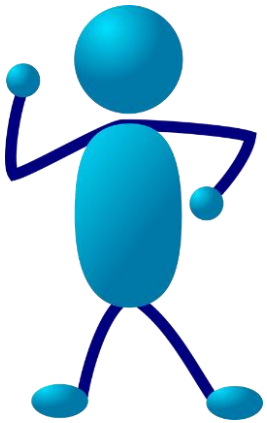

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, **liikunta, nuorisotyö, kulttuuri**, oppilashuolto, työllisyys, kaavoitus ja maankäyttö, liikenne, kotouttaminen, elinkeinojen kehittäminen, asumispalvelut, tukipalvelut, osallisuus jne.

Kunnat

Maakunnat

Kunnan ja maakunnan yhdyspinnat

Yksikkö/Kunta	Rajapinta & Yhdyspinta	Toimenpide ehdotus/ selvitettävä kysymys
Opetus ja kulttuuri	**Kuntoutus ja erityisliikunnan hoito- ja palveluketjujen** sujuvuus käytännössä. **Seniorikuntosalit terveysasemilla, fysio-terapiayhteistyö SoTen kanssa, liikunta-apteekkitoiminta**	Miten kunnat ja maakunnat järjestävät toiminnot siten, että palvelut saadaan joustaviksi, **palveluketjut toimiviksi ja turvataan rahavirrat**.
Opetus ja kulttuuri ***Nurmijärvi***, jossa liikunta On SoTen alainen yksikkö	**Liikunnan ohjauksen palveluketjut. Terveyden edistämisen ja liikunnan moniammatillinen ja -alainen toiminta. Ennaltaehkäisyn strateginen suunnittelu ja toimeenpano.** SoTe haluaa liikunnan mukaan maakuntaan	Liikunnan ja sote-palvelujen yhteistyön käytännön toteuttaminen. Miten mahdolliset yhteiset toiminnan alue- ja kuntatavoitteet tavoitteet asetetaan? Kuka koordinoi? ***Muodostetaan hyvinvointiyksikkö ja/tai sivistyksen alainen hyvinvointiyksikkö kuntaan***
Opetus ja kulttuuri	Liikunta kuntalaisten hyvinvoinnin tueksi ja terveyden edistäminen	Roolien ja tehtäväjaon selvittäminen; Maakunta - kunnat
Opetus ja kulttuuri	**Alueellinen hyvinvointikertomus**	Vastuiden selvittäminen

Kuntien ja maakuntien yhdyspinnat

Rajapinta&Yhdyspimnta	Toimenpide ehdotus/ selvitettävä kysymys
Nuorisotyön **monialainen yhteistyö** ml. nuorten osallisuus, osallistuminen ja kuuleminen	Miten kunnat ja maakunnat järjestävät tahoillaan vastuulla olevat toiminnot siten, että toiminta ja palvelut saadaan nuorten kannalta joustaviksi ja **palveluketjut toimiviksi.**
Nuorten työpajoissa tehdään paljon kuntouttavaa työtoimintaa, joka on suoraan sosiaalitoimen rahoittamaa ja sen alaista työtä. Tulevaisuudessa kunnat eivät enää järjestä lainkaan terveys- ja sosiaalipalveluja vaan ne siirtyvät maakuntien tehtäviksi.	Kuka silloin järjestää ja rahoittaa nuorten työpajatoiminnan? Kenen tiloissa toiminta tapahtuu? **Miten turvataan sosiaalipuolen rahavirtojen edelleen kohdentuminen nuorten työpajoille?** Työpajojen olemassaolon ja nykyisen toiminnan jatkamisen kannalta näiden kysymysten ratkaiseminen hyvissä ajoin on oleellisen tärkeää.
Etsivä nuorisotyötä tehdään myös jossain määrin kunnissa sosiaalitoimen alaisuudessa. Halutaanko, että nämä etsivät nuorisotyöntekijät siirretään maakuntiin?	Vai olisiko järkevää jo etukäteen pohtia **mihin etsivät nuorisotyöntekijät tulee toiminnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden kannalta sijoittaa?** Missä työntekijät kohtaavat nuoret ja kuinka paljon tarvitaan kuntarajat ja jopa maakuntarajat ylittävää toimintaa?

LiNu -toimialasta tulee johtava terveyden ja hyvinvoinnin edistäjä kunnassa. Se edellyttää

- Muutoksen/yhteistyötarpeen ymmärtämistä
- Yhdensuuntaisen toiminnan varmistamista
- Verkostojen/kumppanuuksien koordinointia ja johtamista
- Raja-/yhdyspintakysymysten ratkaisemista ja toimivan yhteistyörakenteen aikaansaamista maakunnan kanssa
- Ostopalvelujen ja sopimusjuridiikan hallintaa
- Monialaisen ja moniammatillisen toiminnan varmistamista
- Muutosten ja erilaisuuksien sietoa… uudet organisaatiot…
- Rohkeutta haastaa johto ja päättäjät
- Proaktiivista toimintaa; selvitä esim.
- Uhat ja mahdollisuudet